

ОСОБЛИВОСТІ РЕГУЛЮВАННЯ ДЕМПІНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Комплексне визначення демпінгу, яким, зокрема, користуються уряди країн при розробці національних антидемпінгових законодавств, міститься у Антидемпінговому кодексі («Угода про інтерпретацію ст. VI ГАТТ 1994 року», яка є обов'язковою для підпису усіма членами СОТ), розробленому Світовою Організацією Торгівлі:

«Демпінг¹ - це продаж товару на зовнішніх ринках за ціною, нижчою від ціни, за якою даний експортер продає свої товари на внутрішньому ринку, і одночасно нижчою за ціну аналогічних товарів на внутрішньому ринку країни-імпортера» [3].

За статистикою СОТ, країною, експортери якої найчастіше збувають свою продукцію на зовнішні ринки за демпінговими цінами, є Китайська Народна Республіка. Крім цього, до трійки лідерів за даним критерієм входять Республіка Корея і Тайпей (рис. 2).

---

¹ Саме слово «демпінг» походить від англійського дієслова «to dump», що означає скидати, звалювати, розвантажувати, кидати.

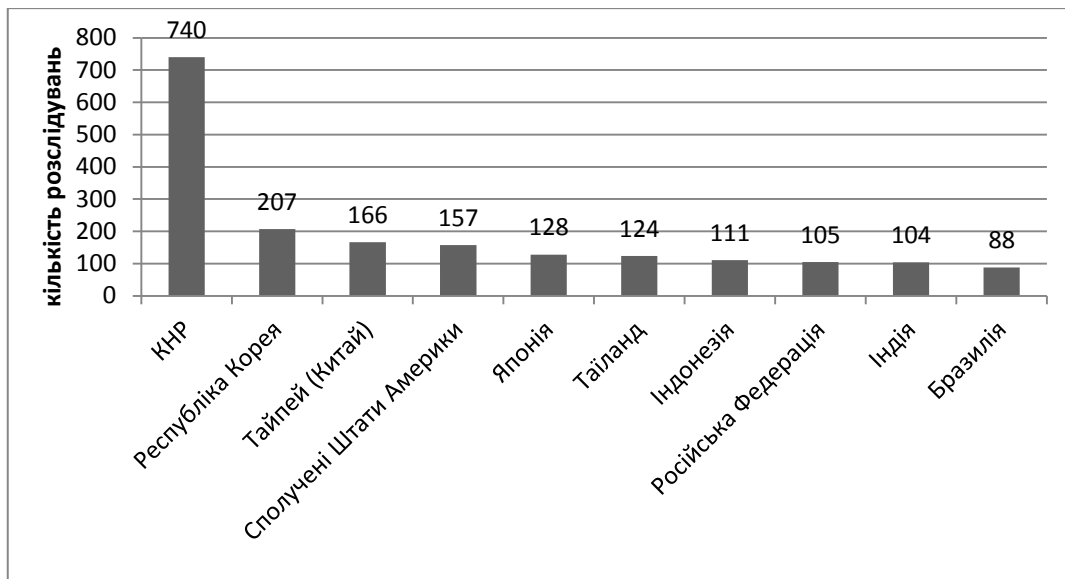

Рис. 1. Кількість ініційованих проти країн антидемпінгових розслідувань за період 1995-2014 рр.

Джерело: побудовано за даними Світової Організації Торгівлі // http://www.wto.org/english/tratop_E/adp_e/AD_InitiationsByExpCty.pdf

Як видно з рис. 1, десятку країн за кількістю проведених демпінгових заходів формують у більшості країни, що розвиваються. Проте ця ж група країн, за даними СОТ, є найактивнішими користувачами антидемпінгових заходів. Ця тенденція є характерною для останнього десятиліття, але так було не завжди. Традиційно вважається, що “історичну” групу найактивніших користувачів демпінгових заходів у міжнародній торгівлі складає четвірка розвинених країн - США, країни-члени ЄС, Канада і Австралія. Проте у сучасному світі значну частку глобального використання антидемпінгу як інструменту захисту внутрішнього ринку, принаймні якщо судити по частоті ініційованих справ та введених в дію заходів, акумулюють країни з нещодавно складеного списку СОТ "new user", до якого входять Аргентина, Бразилія, Колумбія, Індія, Індонезія, Мексика, Перу, Туреччина і Венесуела, тобто - країни, що розвиваються. Ці 9 країн, які становлять 5,7% від загальної кількості країн-членів СОТ, за останнє десятиліття ініціювали близько 40 % від усіх нових антидемпінгових розслідувань і 45% від усіх нових заходів, які були

введені в дію за цей же період. Це істотне зрушення у порівнянні з попереднім десятирічним періодом, коли чотири “історичні” користувачі антидемпінгових заходів, згадані вище, ініціювали майже 75% всіх антидемпінгових розслідувань. [8]

Можна виділити два основні рівні здійснення антидемпінгового регулювання: національний (на рівні держави), регіональний (на рівні інтеграційних угруповань, що знаходяться на стадії економічного та валютного союзу) та міжнародний (на рівні міжнародних організацій). Щодо національного рівня, то варто зауважити, що антидемпінгове регулювання здійснюється як у країні-експортері товарів за демпінговими цінами, так і у країні, яка є об'єктом даного способу нечесної конкуренції. В Україні інституційну та нормативну базу щодо обмеження демпінгової діяльності формують Міністерство економічного розвитку і торгівлі України, Міжвідомча комісія з міжнародної торгівлі, Державна митна служба України та Закон України “Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту”. [1; 2]

Основним регулятором демпінгових питань на міжнародному рівні є СОТ, і зокрема – Комітет з антидемпінгової практики у її складі (діяльність Комітету регламентована у Розділі II Антидемпінгового кодексу). Комітет складається з представників усіх країн-учасниць СОТ і може створювати свої окремі підрозділи. [6]

Комітет збирається не рідше двох разів рік і надає членам СОТ можливість обговорити будь-які питання, пов'язані з Антидемпінговим кодексом. У повноваження Комітету входить також перевірка національного законодавства країн-учасниць СОТ на відповідність положенням Кодексу. Комітет розглядає повідомлення про антидемпінгові заходи, вжиті країнами-членами, надаючи можливість обговорити спірні питання. Так, наприклад, Комітет з антидемпінгової практики збирався 24 жовтня 2012 року, в ході чого були розглянуті доповіді 32 країн по

проведених ними антидемпінгових заходах та було обрано нового голову Комітету: нею стала Алана Хадсон. [8]

Динаміка щорічної кількості ініційованих антидемпінгових розслідувань у світі (див. рис. 1) свідчить про, в цілому, ефективну діяльність СОТ у напрямку лібералізації міжнародної торгівлі.

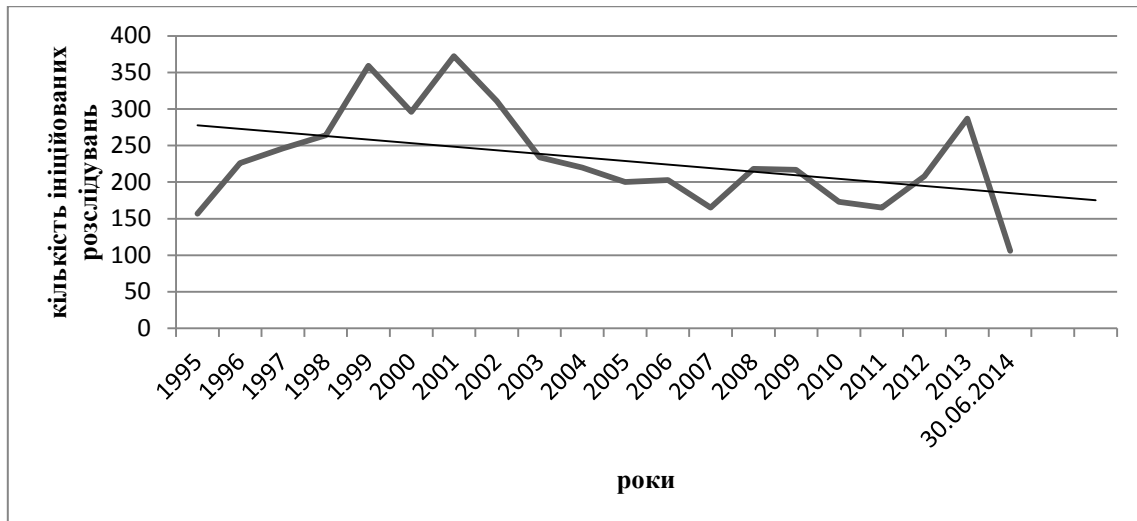

Рис. 1. Кількість ініційованих антидемпінгових розслідувань за період 1995-2014 роки.

Джерело: побудовано за даними Світової Організації Торгівлі // https://www.wto.org/english/tratop_e/adp_e/adp_e.htm

Національний, регіональний та міжнародний рівні регулювання демпінгової діяльності тісно пов'язані: кожна країна-учасниця СОТ має спеціальні органи, уповноважені на проведення антидемпінгових розслідувань, які звітують перед Комітетом про вжиті ними заходи. Розглянемо дану процедуру на прикладі країн ЄС (рис. 1)

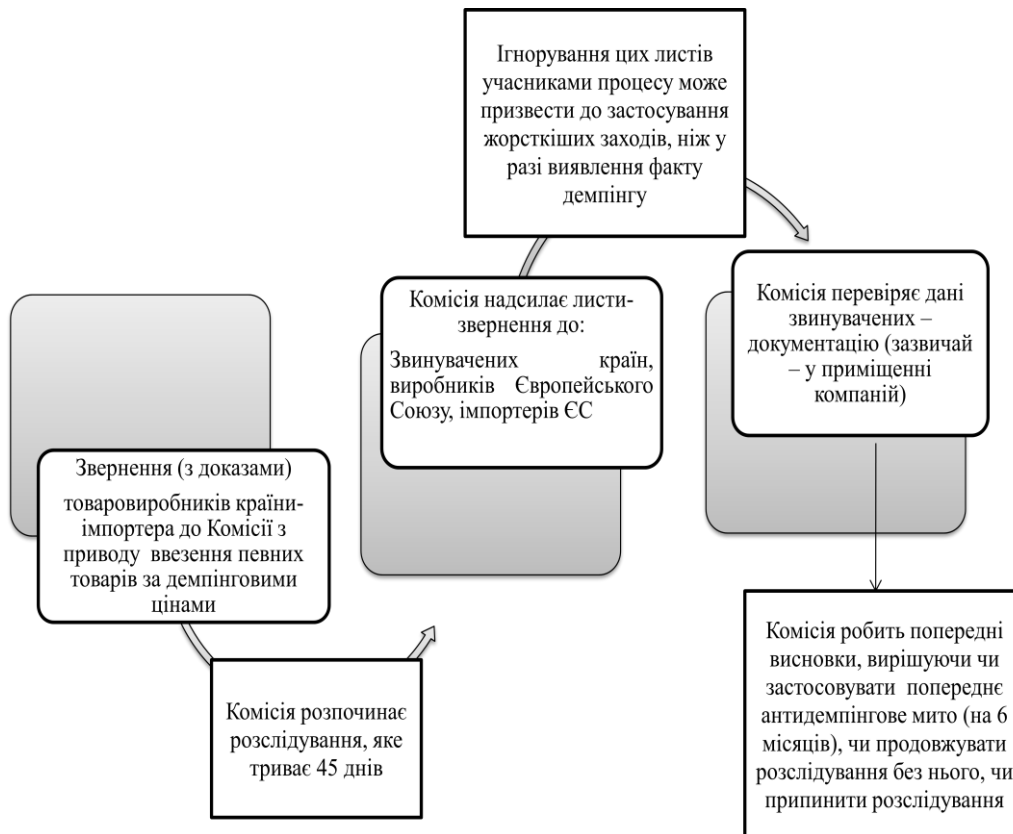

Рисунок 2.3. Схема проведення антидемпінгового розслідування Європейською Комісією.

Джерело: побудовано за даними Європейської Комісії // <http://ec.europa.eu/trade/tackling-unfair-trade/>

У складі Європейської Комісії діє Генеральний директорат з торгівлі (DG Trade), який безпосередньо займається проведенням антидемпінгових розслідувань. [7] Основним нормативним актом Європейського Союзу, який регулює порядок проведення антидемпінгових процедур, права та обов'язки їх учасників, є Регламент Ради (ЄС) № 1225/2009 від 30 листопада 2009 “Про захист від демпінгового імпорту з країн, які не є членами Європейського співтовариства”. [7] В цілому положення даного Регламенту відповідають положеннями Антидемпінгового кодексу. Цікавою особливістю внутрішніх демпінгових процесів у країнах ЄС є те, що тут найчастіше зустрічається соціальний демпінг. У країнах-членах з нижчими стандартами праці товаровиробники мають нижчі витрати на виробництво (в першу чергу – на оплату праці), і тому вони мають змогу

занижувати ціни на свою експортну продукцію, не отримуючи при цьому значних збитків, і набувати таким чином конкурентних переваг. [4] Проте це – не єдина форма вияву соціального демпінгу. Дуже часто європейські роботодавці наймають працівників з країн Східної Європи, які готові працювати за меншу, у порівнянні з національними стандартами, заробітну плату. Наслідком цього є зростання безробіття у країнах-імпортерах дешевої робочої сили, і у такому випадку також говорять про соціальний демпінг. Звичайно, такі дії роботодавців викликають обурення у населення. Так, наприклад, 23 січня 2013 року у Брюсселі відбулася демонстрація працівників сфери будівництва, транспорту та агропромислового комплексу, які виступали проти соціального демпінгу, вимагаючи підвищення стандартів праці для іноземних заробітчачан.[5]

Для проведення антидемпінгового розслідування позивач (конкретні товаровиробники країни, по відношенню до якої здійснюються демпінгові заходи) повинен звернутися до Комітету СОТ з письмовою заявою, в якій міститимуться вагомі докази проведення імпортерами демпінгу. У заяві повинна міститись наступна інформація: особа заявника та обсяг і вартість вітчизняного виробництва товару, який є предметом здійснення демпінгу, цим заявником, повний опис товару, який підозрюється у ввезенні в країну за демпінговими цінами, назва країни-експортера та конкретних іноземних товаровиробників-експортерів, ціни на даний товар на внутрішньому ринку країни-експортера та про його експортну ціну для конкретної країни-імпортера, обсяги імпорту товару за демпінговою ціною та завдану шкоду для внутрішнього ринку країни-імпортера (наприклад, зниження обсягів продажів національними виробниками у зв'язку з ввезенням товарів за штучно заниженими цінами, зниження доходів національних виробників, зменшення їх частки ринку і т.д.) [6]

Зрозуміло, великі складнощі виникають при визначенні справедливого рівня ціни на той чи інший товар або його нормальної

вартості. Для цього проводять спеціальне розслідування і порівнюють ціни, які потенційно можуть бути демпінговими, з цінами на даний або аналогічний йому товар, що переважали протягом певного попереднього періоду в країні-експортері. Якщо попередній рівень цін визначити неможливо, то, за правилами СОТ, нормальною вартістю товару вважається або його експортна ціна на ринках третіх країн, або сума витрат виробництва на даний товар, інших витрат та розміру прибутку. [4] За правилами СОТ, для проведення антидемпінгового розслідування величина демпінгу має бути більшою, ніж 2% від експортної ціни товару, а обсяг імпорту товару за потенційно демпінговими цінами має бути більшим, ніж 3% від загального обсягу його імпорту. Окрім цього, обов'язковою умовою розслідувань є наявність фактів заподіяної шкоди національним товаровиробникам від демпінгу з боку іноземних конкурентів. Звинувачена у демпінгу країна має 30 днів для відповіді на позов. Самі ж розслідування повинні, за винятком особливих обставин, бути завершені протягом одного року, і в жодному разі не більше 18 місяців після їх початку. [6] За результатами розслідування країні-позивачу може бути дозволено введення антидемпінгових заходів (найчастіше – антидемпінгового мита), проте у розмірі, не більшому за величину завданої шкоди від демпінгу. Країни можуть оскаржити введення остаточних, а в деяких випадках - і попередніх антидемпінгових заходів. Суперечки між країнами в області застосування антидемпінгових заходів підлягають обов'язковому розгляду Органом з врегулювання суперечок СОТ², який діє відповідно до положень Домовленості про врегулювання суперечок. [6]

Отже, демпінгове регулювання здійснюється на двох рівнях – міжнародному та національному. На міжнародному рівні основним регулятором є Світова Організація Торгівлі та розроблений нею

---

² Dispute Settlement Body of the WTO

Антидемпінговий кодекс. Національний рівень антидемпінгового регулювання має відповідати міжнародним стандартам.

Література

1. Заходи щодо товарів походженням із України на зовнішніх ринках: Звіт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України від 17.01.2013. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.me.gov.ua/control/uk/publish/category/main?cat_id=90081/

2. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту: Закон України від 22.12.1998 № 330-XIV-ВР. [Електронний ресурс].– Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/330-14/>

3. Antidumping Agreement: Agreement on implementation of Article VI of the General Agreement on Tariffs and Trade 1994 from 15.04.1994 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.wto.org/english/docs_e/legal_e/19-adp.pdf/

4. Eurofound. Social dumping [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eurofound.europa.eu/areas/industrialrelations/dictionary/definitions/SOCIALDUMPING.htm/>

5. Europolitics. Demonstration in Brussels against social dumping [Електронний ресурс]. – Режим доступу <http://www.europolitics.info/social/demonstration-in-brussels-against-social-dumping-art347420-25.html/>

6. Technical Information on anti-dumping [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.wto.org/english/tratop_e/adp_e/adp_info_e.htm/

7. The EU's anti-dumping policy [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ec.europa.eu/trade/tackling-unfair-trade/trade-defence/anti-dumping/investigations/>

8. WTO news. Members review anti-dumping actions [Электронный ресурс]. – 24 October, 2012. – Режим доступа: http://www.wto.org/english/news_e/news12_e/anti_25oct12_e.htm/